

ἘΠΕΤΗΡΙΟΝ

Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Ἐπιστολῶν

ἔτος 14

Ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τοῦ ἐν Παρισίοις
Συλλόγου πρὸς ἐπίσχεσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σπουδῶν.

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ἈΘΗΝΑΙ 1938

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ
ΕΝ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ Β. ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ

Ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ ἀοιδίμου Βασιλείου Μυστακίδου, τῇ δωρηθείσῃ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κ. Ἀθανασίου Μυστακίδου τῇ ἡμετέρῃ ἐταιρείᾳ, εὗρέθησαν καὶ τὰ ἀκόλουθα δέκα καὶ ἑπτὰ χειρογράφα, ἄξια ἰδίας προσοχῆς.

Α΄.

Χειρόγραφον ἐσταχωμένον διὰ ναστοῦ χάφτου μετὰ βύρσης ἐπὶ τῆς ὀάξεως καὶ ἀποτελούμενον ἐκ σελίδων (0,20 × 0,14) ἠριθμημένων 181 (1—181) + 61 (α'—ζα').

Τὸ περιεχόμενον τοῦ χειρογράφου τούτου, ὅπερ ἐπὶ τῆς ὀάξεως τῆς σταχώσεως φέρει χρυσοῖς γραμίμασιν ἐπιγραφὴν «Κανονικὸν δίκαιον», εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

1 (σ. 1—181) «Στοιχεῖα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου». Ἄρχ. «Προοίμιον εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν δίκαιωμα.

Διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ γνωρίσωμεν, ὡς πρέπει, τί τὸ ἐκκλησιαστικόν, ἢ, ὡς λέγομεν, κανονικὸν δίκαιωμα, ποῖα ἢ φύσις του, ποῦ ἐπιστηρίζεται καὶ ἐπομένως τὰς εἰς τὴν ἐκκλησίαν διαφόρους καταστάσεις τῶν προσώπων».

Ἐν σελίδι 181

«Τέλος

τοῦ κανονικοῦ δικαιώματος

ἀντιγραφθὲν παρὰ

Μιλτιάδου Κουρβισσιάνου ἱεροσπουδαστοῦ

Κεφαλλῆνος

Κέρκυρα

τῇ 4 Δεκεμβρίου 1843».

2. (σ. α'—ζα'). «Περὶ Γάμου»

Ἄρχ. «Τί ἐστὶ γάμος.

Γάμος ἐστὶ νόμιμος ἔνωσις ἀνδρός τε καὶ γυναικός. Λέγεται νόμιμος εἰς διαφορὰν τῶν παρανόμων γάμων».

Ἐν τέλει, ἐν σελίδι ἄνευ ἀριθμῆσεως.

Ἐτελεύτησεν ὁ σεβασμιὸς μου πατὴρ τῇ 1 Ἀπριλίου 1846, τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ Δευτέρᾳ, εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἀργοστολίου, τὸν δὲ σορὸν αὐτοῦ μετεκόμισαν εἰς Πύλαρον καὶ ἔθαψαν ἐντὸς τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Εἰσοδίων, ἀφήσας ἄκραν λύπην καὶ δυστυχίαν εἰς τὰ θλιβερά τέκνα του καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ἐμὲ τὸν τρισάθλιον, ὁ ὁποῖος δὲν ἠξιώθη νὰ ἴδῃ αὐτὸν οὔτε ζῶντα οὔτε τεθνηκότα, ἐπειδὴ εὐρέθη εἰς τὸ ἐν Κερκύρᾳ εἰς Καστελλάνους ἀγρονομικὸν κατὰστημα.

Μιλτιάδης Κουρβισσιάνος τοῦ Νικολάου

Κεφαλλῆν».

Ἐξ τῶν ἄνωτέρω ὡς καὶ τῶν ἀκολούθων δύο χωρίων τῶν περιεχομένων ἐν τῷ ἡμετέρῳ χειρογράφῳ «Ὡς πρὸς τὸ κράτος μας ἠμπορούσαμεν γὰρ ἐξετάσωμεν καὶ τὰ ἐπισκοπικὰ Συμβούλια ἢ Συμπαραέδρους, τοὺς ὁποῖους μεταχειρίζεται ἓνας ἐπίσκοπος εἰς τὰς ἀποφάσεις του, ὅταν κατὰ πενταετίαν ἐξάρχη τῆς Ἰονίου ἐκκλησίας» (σ. 98) καὶ «Ἄλλ' ἐγὼ στοχάζομαι ὅτι τὰ ὅσα ἕως τώρα εἶπα εἶναι ἱκανὰ πρὸς εἰσαγωγὴν διὰ νὰ εἴπω οὕτω εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ κανονικοῦ δικαίωματος. Ἐπάσχισα ὥστε τὸ μάθημα νὰ γίνῃ εὐληπτον δι' οἷονδήποτε ἀναγνώστην καὶ ἐλπίζω ὅτι ὁ ὁποιοσδήποτε οὗτος κόπος μου θέλει εἶσθαι ὠφέλιμος εἰς τοὺς ἴσους ἐπιθυμοῦν νὰ εἰσχωρήσουν εἰς τὴν κανονικὴν νομοδιδασκαλίαν. Κανχισάσης δὲν εἶμαι, οὔτε φαντάζομαι ὅτι ἔκαμά τι περισπούδαστον, ἠμπορῶ ὅμως νὰ ἐλπίσω τὴν συγγνώμην κάθε φιλοκάλου ἐπιχειρήσας πρῶτος καθ' ἡμᾶς τοῦ μαθήματος τὴν διδασκαλίαν» (σ. 138), γίνεται δῆλον ὅτι τὸ ἡμέτερον χειρόγραφον περιέχει τὰς τοῦ κανονικοῦ δικαίου παραδόσεις καθηγητοῦ τῆς θεολογίας ἐν σχολῇ τῆς Κερκύρας.

Γεννᾶται ὅμως τὸ ζήτημα τίς οὗτος; Τὸ ζήτημα τοῦτο δύναται νὰ λυθῇ, ὡς νομίζω, ἐκ τῶν ἀκολούθων δύο χωρίων τῶν περιεχομένων ἐν τῷ ἡμετέρῳ χειρογράφῳ «Βλ. Κατηχ. Πλατ. καὶ Δογμ. θεολογίαν ἐπ' ἐμοῦ συνταχθεῖσαν» (σ. 13) καὶ «Βλ. τὴν παρ' ἐμοῦ ἐκδοθεῖσαν Κατηχ. τοῦ Πλάτωνος Μόσχας εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς ε' ἐντολῆς» (σ. 122).

Ὡς γνωστόν, τὴν κατήχησιν τοῦ Πλάτωνος Ἑλληνιστὶ ἐξέδωκε πρῶτος ὁ Κοραῆς καὶ ἔπειτα ὁ Κωνσταντῖνος Τυπάλδος, διδάσκαλος τῆς ἱερᾶς θεολογίας ἐν τῇ Ἰονίῳ ἀκαδημίᾳ τῆς Κερκύρας¹. Κατὰ ταῦτα συγγραφεὺς τοῦ ἐν τῷ ἡμετέρῳ χειρογράφῳ περιεχομένου κανονικοῦ δικαίου

¹ Ἐν Κερκύρᾳ 1827 ἐκ τῆς τυπογραφίας τῆς Κυβερνήσεως. Ἀντίτυπον τῆς ἐκδόσεως ταύτης τῆς Κατηχίσεως εὑρεθαι καὶ ἐν τῇ ἐθνικῇ ἡμῶν βιβλιοθήκῃ.

εἶναι ὁ Κωνσταντῖνος Τυπάλδος διδάσκαλος τῆς ἱερᾶς θεολογίας ἐν τῇ Ἰονίῳ ἀκαδημίᾳ.

Ἐν τέλει νομίζω ἀναγκαῖον νὰ παραθέσω ἐνταῦθα τὰ ὑπὸ τοῦ Τυπάλδου λεγόμενα ἐν σελ. 141 τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου «Ὅσα ἔγραψα καὶ ἐδίδαξα ἐννόησα πάντοτε καὶ εἶναι σύμφωνα εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας τῆς φιλάτης μητρὸς μου καὶ πατρὸς τοῦ σωστικῆς τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τῆς ὁποίας εἶμαι γνήσιον τέκνον καὶ εἰς τῆς ὁποίας τὴν ψῆφον καθυποβάλλω τὸν παρόντα μου κείμενον, ἐπειδὴ, λέγω πάλιν, δὲν ἐννόησα νὰ εἶπω ἄλλο τι, εἰμὶ ὅσα κἀτὴ φρονεῖ καὶ κρατεῖ καὶ διδάσκει».

Β'.

Χειρόγραφον ἐσταχωμένον διὰ ναστοῦ χάρτου μετὰ βύρσης ἐπὶ τῆς δάξεως, ἐφ' ἧς γέγραπται χροσοῖς γραμμασι «Ποικίλα 2» καὶ ἀποτελούμενον ἐκ σελίδων 73ῶ (0,27 × 0,20).

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο περιέχει ἀντίγραφα ἐπιστολῶν, ἐγγράφων καὶ προσφωνήσεων τοῦ ἀρχιμανδρίτου καὶ μετὰ ταῦτα μητροπολίτου Σάρδεων Μιχαὴλ Κλεοβούλου, ὡς σχολάρχου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς καὶ προσωρινῶς τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς πρὸς διαφόρους καὶ ἄλλων πρὸς αὐτόν, ἀναφερόμενα ἴδια εἰς τὰς σχολὰς ταύτας. Τὸ πρῶτον τούτων φέρει χρονολογίαν 1 Δεκεμβρίου 1895 (σ. 1), τὸ δὲ τελευταῖον «20 Ἰουνίου 1909 (σ. 735). Περιέχει ἔτι σχολικὰ προγράμματα καὶ κανονισμούς, ὡς καὶ διάφορα πατριαρχικὰ πιττάκια.

Ἄξια ἀναγραφῆς εἶναι ἐνταῦθα αἱ ἀκόλουθοι εἰδήσεις, αἱ περιεχόμεναι ἐν τῷ χειρογράφῳ τούτῳ, περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Μιχαὴλ Κλεοβούλου (σ. 552-553). «Ἐγεννήθη ἐν Ἀδριανουπόλει τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1850. Τὰ μαθήματα τῆς κατωτέρας παιδείσεως διήκουσεν ἐν τοῖς σχολείοις αὐτῆς ἐπὶ πενταετίαν (1856—1861). Τὰ τῆς μέσης παιδείσεως ἐν τῇ Ζωσιμαίᾳ σχολῇ τῶν Ἰωαννίνων ἐπὶ τριετίαν (1862-1865). Μετὰ τὴν ἐκ τῆς Ζωσιμαίας σχολῆς ἀποφοίτησίν του ἐμαθῆτευσεν ἐπὶ τριετίαν ἐν τῇ ἐν Χάλκῃ θεολογικῇ σχολῇ διακούσας ἅπασαν τὴν σειρὰν τῶν ἐν αὐτῇ διδασκομένων θεολογικῶν μαθημάτων (1865—1869). Εἶτα διδάξας δύο ἔτη ἐν τῇ ἐν Κίῳ ἑλληνικῇ σχολῇ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα (1870—1871) καὶ τέσσαρα ἔτη τὰ θρησκευτικὰ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἐμπορικῇ σχολῇ τῆς Χάλκης (1872—1876) μετέβη πρὸς σπουδὴν φιλοσοφικῶν καὶ θεολογικῶν μαθημάτων εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστήμιον καὶ τὰ Γερμανικά, Μονάχου, Λειψίας, Χάλλης, Τυβίγγης (1876—1882). Ὑποστὰς τὰς διδακτορικὰς ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ ἔξετάσεις ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Τυβίγγης καὶ ἀξιώθεις τοῦ νενομισμένου διδακτορικοῦ διπλώματος ἐκλήθη εἰς τὴν

ἐν Χάλκῃ θεολογικὴν σχολὴν ὡς καθηγητῆς τῆς ἐξηγήσεως τῆς ἀγίας Γραφῆς (1883) καὶ τῶν σχετικῶν αὐτῇ ἐπιστημῶν διευθύνοντος τοῦ διαπρεποῦς λόγῳ γραμμάτων καὶ ἠθοῦς ἀρχιμανδρίτου Γερμανοῦ Γρηγοῤῃ. Μετὰ πενταετῆ (1883—1888) ἐν αὐτῇ καθηγεσίᾳ μετετέθη εἰς τὴν ἐν Φαναρίῳ πατριαρχικὴν μεγάλην τοῦ Γένους σχολὴν ὡς διευθυντῆς καὶ καθηγητῆς τῶν θεολογικῶν μαθημάτων ἐν αὐτῇ τῷ 1889 (Φεβρουαρίου 6). Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ διατελεῖ θεία ἐνισχύσει μέχρι σήμερον (1911). Τὸ ἀξίωμα τοῦ διακόνου ἀπενεμήθη αὐτῷ ἀποφοιτῶντι ἀπὸ τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς, τὸ τοῦ πρεσβυτέρου μετὰ τοῦ τίτλου ἀρχιμανδρίτου κατὰ τὴν ἐν ταύτῃ καθηγεσίᾳ αὐτοῦ καὶ τὸ τοῦ ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν φιλὸν τίτλον Μητροπολίτου Σάρδεων τῷ 1901 ὑπὸ τοῦ νῦν πατριαρχεύοντος Ἰωακείμ Γ΄.

Ἐν τῷ περιθωρίῳ ἔχει σημειώσει ὁ Μυστακίδης «Ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ τῇ 19 Φεβρουαρίου 1918. Β. Μυστακίδης καθηγητῆς τῆς Ἱστορίας καὶ Φιλοσοφίας ἐν τῇ Μ. Σχολῇ τῷ μακαρίτῃ ἀρρήκτως συνδεδεμένος καὶ πολλάκις ἐπὶ μῆνας ὅλους ἀναπληρώσας αὐτὸν ἐν τῇ σχολαρχίᾳ».

Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ἐνταῦθα ὅτι ἐν τῷ ἀνωτέρῳ βιογραφικῷ σημειώματι δὲν ἀναφέρεται ἡ προσωρινὴ ἀνάθεσις τῷ Κλεοβούλῳ τῆς διευθύνσεως τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς καὶ ἡ δρᾶσις αὐτοῦ ἐν αὐτῇ. Περὶ τούτων λαμβάνομεν πλείστας εἰδήσεις ἐκ τῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ χειρογράφῳ περιεχομένων ἀντιγράφων καὶ ἐκ τοῦ «Πιπτακίου πατριαρχικοῦ εὐχαριστηρίου», τοῦ περιεχομένου ἐν σελίδι 139—140 καὶ φέροντος χρονολογίαν «αὐτῷ Σεπτεμβρίου γ». Ἐν τούτῳ, μεταξὺ ἄλλων, γέγραπται «Ἐν καὶ τὸ ἡμῖν ἤδη ἔτος συνεπληρώθη ἐξ ὅτου ἡ ὁσιολογία αὐτῆς τῇ κελεύσει τῆς μητρὸς ἐκκλησίας προφρόνως ὑπείκουσα ἀνέλαβε, καίπερ καὶ ὑπ' ἄλλων σπουδαίων καθηκόντων βεβαρημένη, τὴν διακυβέρνησιν ἐν στιγμαῖς κρισίμοις καὶ χαλεπαῖς τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς θεολογικῆς σχολῆς δεινῶς καὶ ἐπιφόβως τότε κλυδωνισθείσης. Ἡ ἐν βραχυτάτῳ δ' ἀμέσῳ χρόνῳ ἀποκατάστασις τῆς γαλήνης καὶ εἰρήνης ἐν τῷ ἀνωτάτῳ τούτῳ ἐκκλησιαστικῷ ἡμῶν παιδευτηρίῳ δικαιώσασιν πληρέστατα τὰς ἀνατεθείσας ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐκκλησίας εἰς τὴν σύνεσιν καὶ ἐμπειρίαν τῆς ὁσιότητος αὐτῆς χρηστὰς ἐλπίδας δικαίαν καὶ ἀμέριστον ἐπεσπάσατο αὐτῇ τὴν τῆς μητρὸς ἐκκλησίας εὐαρέσκειαν προσηκόντως ἐκτιμησάσης τὴν μετὰ παραδειγματικῆς ἀφιλοκερδείας ἐπὶ τοσοῦτον ἤδη μακρὸν χρόνον ἀνελλιπῆ ἐκπλήρωσιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτῇ σπουδαιότητος ἐντολῆς. Διὸ νῦν ἐπὶ τῇ ἀποχωρήσει τῆς αὐτῆς ὁσιότητος ἀπὸ τῆς προσωρινῆς διευθύνσεως τῆς εἰρημένης σχολῆς ἐν οὕτῳ πάντελει γαλήνη παραδιδομένης πόθον ἡμῶν ἐκπληροῦντες διάπερον καὶ ὁμόθυμον συνοδικὴν ἀπόφασιν ἐκτελοῦντες ἄσμενοι προαγόμεθα ἐκφράσαι διὰ τοῦ ἡμετέρου τοῦδε πατριαρχικοῦ Πιπτακίου τὴν ἄκραν τῆς μητρὸς ἐκκλησίας

εὐαρέσκειαν, ἐφ' οἷς μετὰ τοσαύτης αὐταπαρνήσεως καὶ ἀφιλοκερδείας εἰς τὴν φωνὴν αὐτῆς προθύμως, ὡς καλὸς στρατιώτης, ἐπέικονσα τελεσφόρως ὑπὲρ τοῦ ἀνωτάτου τούτου ἐκπαιδευτηρίου αὐτῆς ἐμόχθησεν.

Ἐν τέλει σημειῶ ὅτι τὰ ἐν τῷ ἡμετέρῳ χειρογράφῳ περιεχόμενα εἶναι ἄξια μελέτης τῷ θελοντι εὐάσχοληθῆναι περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς θεολογικῆς σχολῆς τῆς Χαλκίδος καὶ τῆς μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς, περὶ τῆς τελευταίας τῶν ὁποίων παρβλ. ἴδωμεν τὴν ἐν τῷ ἡμετέρῳ χειρογράφῳ περιεχομένην «Σύντομον ἱστορικὴν ἐκθεσιν περὶ τῆς πατριαρχικῆς Μ. τοῦ γένους σχολῆς», τὴν καταλαμβάνουσαν τὰς σελίδας 639—695 τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου καὶ γραφείσαν «τῇ 1 Ἰουλίου 1907».

Γ.

Χειρόγραφον ἐσταχωμένον διὰ ναστοῦ χάφτου μετὰ βύρσης ἐπὶ τῆς ῥάχεως, ἐφ' ἧς γέγραπται χρυσοῖς γραμμασί «Ποικίλια 1» καὶ ἀποτελούμενον ἐκ σελίδων ἠριθμημένων 704 (0,27 × 0,20).

Τὸ περιεχόμενον τοῦ χειρογράφου τούτου εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

1. *Οἱ ἔφοροι τῆς μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1888—1889 μέχρι τοῦ 1895—1896 (σ. 64—71), ἀπὸ τοῦ 1896—1897 μέχρι τοῦ 1899—1900 (σ. 180—183), τοῦ 1900—1901 (σ. 194), τοῦ 1901—1902 καὶ 1902—1903 (σ. 253—254), τοῦ 1903—1904 (σ. 280), τοῦ 1904—1905 (σ. 417), τοῦ 1905—1906 (σ. 447), τοῦ 1906—1907 (σ. 538), τοῦ 1907—1908 (σ. 621), τοῦ 1908—1909 (σ. 635), τοῦ 1909—1910 (σ. 676—677) καὶ τοῦ 1910—1911 (σ. 696).*

2. *Καθηγηταὶ τῆς μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1888—1889 μέχρι τοῦ 1895—1896 (σ. 48—55), ἀπὸ τοῦ 1896—1897 μέχρι 1899—1900 (σ. 172—175), τοῦ 1900—1901 (σ. 195), τοῦ 1901—1902 καὶ 1902—1903 (σ. 255—256), τοῦ 1903—1904 (σ. 281), τοῦ 1904—1905 (σ. 416), τοῦ 1905—1906 (σ. 448), τοῦ 1906—1907 (σ. 539), τοῦ 1907—1908 (σ. 622), τοῦ 1908—1909 (σ. 636), τοῦ 1909—1910 (σ. 677—678) καὶ τοῦ 1910—1911 (σ. 696).*

α' *Βιογραφικὰ σημειώματα περὶ τῶν καθηγητῶν τῆς μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς ἀπὸ τοῦ 1888—1889—1895—1896 (σ. 73—84).*

β' *Μισθολόγιον τῶν καθηγητῶν καὶ τοῦ προσωπικοῦ τῆς μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1888—1889 μέχρι τοῦ 1895—1896 (σ. 22—36), τοῦ 1896—1897 καὶ 1898—1899 (σ. 166—171), τοῦ 1899—1900 καὶ 1900—1901 (σ. 188—189), τοῦ 1901—1902 καὶ 1902—1903 (σ. 245—248), τοῦ 1903—1904 (σ. 276—277 καὶ 342—343), τοῦ*

1904—1905 (σ. 410—411), τοῦ 1905—1906 (σ. 458—459 καὶ 548—552), τοῦ 1906—1907 (σ. 552—553), τοῦ 1907—1908 καὶ 1908—1909 (σ. 628—629 καὶ 644—655), τοῦ 1909—1910 (σ. 655—657) καὶ τοῦ 1910—1911 (σ. 684).

γ'. Σχέδιον κατορισμοῦ περὶ συντάξεως τῶν καθηγητῶν καὶ ἐπαλλήλων τῆς μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς (σ. 87—90).

δ'. Γνωμοδότησις τοῦ καθηγητικοῦ συλλόγου τῆς σχολῆς πρὸς τὴν ἐφορείαν αὐτῆς περὶ τῶν παραπεμφθέντων αὐτῷ δύο ἑπομνημάτων περὶ τῆς εἰσαγωγῆς ἐν αὐτῇ παιδαγωγικῶν μαθημάτων καὶ τῆς ἰδρύσεως σχολῆς γλωσσῶν (σ. 224—233).

ε'. Ὄνόματα ἐνεργειῶν, σχολαρχῶν καὶ καθηγητῶν τῆς μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς μνημονευόμενα ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῶ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς σχολῆς κατὰ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν ἐπιμνημόσυνον τελετὴν τῆς 30 Ἰανουαρίου ἑορτὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν (σ. 72).

στ'. Διάταξις τῆς τελετῆς κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν (σ. 346—347).

3. Ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τῆς μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1888—1889 μέχρι τοῦ 1895—1896 (σ. 56—63), ἀπὸ τοῦ 1896—1897 μέχρι τοῦ 1899—1900 (σ. 176—179), τοῦ 1900—1901 (σ. 196), τοῦ 1901—1902 καὶ 1902—1903 (σ. 257—258), τοῦ 1903—1904 (σ. 282), τοῦ 1904—1905 (σ. 415), τοῦ 1905—1906 (σ. 449), τοῦ 1906—1907 (σ. 540), τοῦ 1907—1908 (σ. 623), τοῦ 1908—1909 (σ. 637), τοῦ 1909—1910 (σ. 678) καὶ τοῦ 1910—1911 (σ. 697).

α'. Τὰ ὀνόματα μετὰ τοῦ βαθμοῦ, οὗ ἔτεχον οἱ ἀποπερατώσαντες τὰς σπουδὰς αὐτῶν ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Γένους σχολῇ ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1888—1889 μέχρι τοῦ 1895—1896 (σ. 1—20), ἀπὸ τοῦ 1896—1897 μέχρι τοῦ 1899—1900 (σ. 159—165), τοῦ 1900—1901 (σ. 197—198), τοῦ 1901—1902 καὶ 1902—1903 (σ. 249—252), τοῦ 1903—1904 (σ. 278—279), τοῦ 1904—1905 (σ. 410—411), τοῦ 1905—1906 (σ. 450—451), τοῦ 1906—1907 (σ. 542—543), τοῦ 1907—1908 (σ. 625), τοῦ 1908—1909 (σ. 639—640), τοῦ 1909—1910 (σ. 680—681) καὶ τοῦ 1910—1911 (σ. 699—700).

β'. Οἱ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1902—1903, πρῶτον τῆς συντάξεως τοῦ διδασκαλικοῦ τμήματος, διδασκαλισταὶ (σ. 274), κατὰ τὸ 1903—1904 (σ. 406), κατὰ τὸ 1904—1905 (σ. 422—423), κατὰ τὸ 1905—1906 (σ. 452—453), κατὰ τὸ 1906—1907 (σ. 541), κατὰ τὸ 1907—1908 (σ. 624) κατὰ τὸ 1908—1909 (σ. 638), κατὰ τὸ 1909—1910 (σ. 679) καὶ κατὰ τὸ 1910—1911 (σ. 698).

γ'. Τύπος τοῦ ἀρχαίου τῆς σχολῆς πτυχίου καὶ τοῦ νῦν διδομένου τοῖς τελειοφοίτοις τῆς μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς (σ. 199—201 πρὸ βλ. καὶ σ. 21). Τύπος τοῦ ἐκδοθέντος κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1902—1903 τοῖς διδασκαλισταῖς πτυχίου (σ. 275) καὶ τοῦ κατὰ τὰ 1903—1904 (σ. 407—408).

4. Ἡ αἰτία τῆς συστάσεως τῆς ἀδελφότητος Ξηροκρήνης καὶ πρακτικὰ τῆς διαλύσεως αὐτῆς (σ. 97—101). Ἡ μετακομιδὴ τῆς σχολῆς ἀπὸ τῆς Ξηροκρήνης εἰς τὸ Φανάριον (σ. 221—223). Ἐγγραφα τῆς ἀδελφότητος Ξηροκρήνης (σ. 295—316 καὶ 461—521). Ἀντίγραφον φερμανίου διὰ τὴν σχολὴν Ξηροκρήνης τῇ 26 Μαΐου 1855 (σ. 397—400). Τὰ δοθέντα τῇ σχολῇ ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος Ξηροκρήνης ἀπὸ τοῦ 1876—1899 (σ. 587).

5. Σιγίλιον περὶ τῆς προσαρτήσεως τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας Θεοτόκου τῆς ἐπιζυκουμένης Καφφατιανῆς τῇ μεγάλῃ τοῦ Γένους σχολῇ (σ. 91—96).

Περιέχει ἔτι τὸ ἡμέτερον χειρόγραφον. Τὰ προγράμματα τῆς μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς ὡς καὶ τὰ τῶν ὠρῶν τῆς διδασκαλίας τῶν καθηγητῶν ἐν αὐτῇ. Τὰ προγράμματα τῶν ἐνιαυσίων γραπτῶν καὶ προφορικῶν ἐξετάσεων ὡς καὶ τὰ τῶν τελειοφοίτων. Διάφορα ἔγγραφα τῆς σχολῆς πρὸς τὴν ἐφορίαν καὶ ταύτης πρὸς ἐκείνην. Ἐπιστολὰς καὶ ἔγγραφα σχετικὰ πρὸς τὴν σχολὴν, τὰς δηλώσεις τῆς σχολῆς ὡς καὶ τὰ διδασκτικὰ βιβλία τῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς.

Δ'.

Χειρόγραφον ἐσταχωμένον διὰ ναστοῦ χάρτου μετὰ βύρσης ἐπὶ τῆς ῥάχεως, ἐφ' ἧς γέγραπται χερσοῖς γράμμασι «Ποικίλα 5», καὶ ἀποτελούμενον ἐκ σελίδων ἠριθμημένων 815 (0,27×0,20), ὧν αἱ τελευταῖαι, αἱ φέρουσαι ἀρίθμησιν 524—815 ὡς καὶ τινες ἐν τῷ μεταξὺ ἄγραφοι.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ χειρογράφου τούτου εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

1. (σ. 1—186). «Ἐγγραφα ἀποκείμενα ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς σχολῆς». Ἀναγράφονται 435 ἔγγραφα ἀποκείμενα ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς μετὰ τῆς ἡμερομηνίας, τοῦ ὀνόματος τῆς ἐκδούσης ἀρχῆς ἢ προσώπου καὶ συντόμου περιλήψεως αὐτῶν.

2. (σ. 204—270). «Μετάφρασις τίτλων ἰδιοκτησίας». Ἀναγράφονται 48 τίτλοι ἰδιοκτησίας ἐν περιληπτικῇ μεταφράσει εἰς τὴν ἐλληνικὴν.

3. (σ. 273—289). «Κτηματολόγιον. Γραφὴ μαζαρίτου Σάρδεων Κλεοβούλου». Ἀναγράφονται 14 κτήματα μετὰ συντόμων πληροφοριῶν καὶ παρατηρήσεων, ἀνήκοντα εἰς τὴν μεγάλην τοῦ Γένους σχολὴν.

4. (σ. 305—327). «Κατάλογος τῶν ἐν τῇ σχολῇ πραγμάτων».

5. (σ. 345—357). «Ζωολογική συλλογή».
6. (σ. 359—361). «Φυτολογική συλλογή».
7. (σ. 363—367). «Όρνιθολογική συλλογή».
8. (σ. 369—379). «Έργαλεία χρήσιμα διὰ τὸ μάθημα τῆς στοιχειώδους φυσικῆς».
9. (σ. 381—397). «Συλλογή φυσικῶν ὀργάνων».
10. (σ. 406—455). «Μισθολόγιον». Ἀναγράφεται τὸ μισθολόγιον τοῦ προσωπικοῦ τῆς μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1886—1887 μέχρι καὶ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1910—1911.
11. (σ. 496—499). «Κατάλογος ὀργάνων φυσικῆς καὶ χημείας καὶ διαφορῶν χειρῶν διὰ τὴν φυσιογνωσίαν».
12. (σ. 500—505). Πίναξ των προσόδων καὶ δαπανῶν τῆς σχολῆς ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1910—1911 μέχρι τοῦ 1915—1916.
13. (σ. 506—509). «Καταστατικὸν τῆς σχολῆς τῆ 31 Μαρτίου 1916». Ἀναγράφεται τὸ ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν αὐτῆς.
14. (σ. 510—513). «Ἡ κινητὴ περιουσία τῆς σχολῆς κατὰ τὴν 1/14 Αὐγούστου 1917».
15. (σ. 514—519). «Ἰσολογισμὸς καὶ ἀπολογισμὸς τῆς σχολῆς τῆ 31 Αὐγούστου 1917».
16. (σ. 520—521). «Καθυστέρησις τοζομεριδίων ληξάντων».
17. (σ. 522—523). «Χρεώγραφα τῆς μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς τῆ 1 Σεπτεμβρίου 1917».

Ε΄.

Χειρόγραφον ἐσταχωμένον διὰ ναστοῦ χάρτου μετὰ βύρσης ἐπὶ τῆς ὀμέρας καὶ ἀποτελούμενον ἐκ φύλλων ἠριθμημένων καὶ γεγραμμένων 500 ($0,27 \times 0,21$). Ἐπὶ τῆς ὀμέρας τῆς σταχώσεως ὡς καὶ ἐν τῷ ἔξω μέρει αὐτῆς γέγραπται χουσοῖς ἐντύποις γράμμασι «Copie de Lettres».

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο περιέχει πανομοιότυπα ἐπιστολῶν πρὸς διαφόρους τοῦ Β. Μυστακίδου τοῦ ἔτους 1892, διαφωτιζουσῶν τὰ τῆς δράσεως αὐτοῦ καὶ τῶν ἀπασχολησάντων αὐτὸν ζητημάτων κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην. Πολύτιμοι καὶ ἀξιοὶ πολλῆς προσοχῆς εἶναι αἱ ἐν αὐταῖς περιεχόμεναι εἰδήσεις καὶ περιγραφαὶ τῆς Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας καὶ ἄλλων τόπων, οὓς ὁ Μυστακίδης ἐπεσκέφθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην.

ΣΤ΄.

Χειρόγραφον ἐσταχωμένον διὰ ναστοῦ χάρτου μετὰ βύρσης ἐπὶ τῆς

θάξεως καὶ ἀποτελούμενον ἐκ φύλλων ἠριθμημένων 500 ($0,27 \times 0,21$), ὧν τὰ πρῶτα 283 (1—283) γεγραμμένα, τὰ δὲ λοιπὰ (284—500) ἄγραφα. Ἐπὶ τῆς θάξεως τῆς σταχώσεως, ὡς καὶ ἐν τῷ ἔξω μέρει αὐτῆς, γέγραπται χουσοῖς ἐντύποις γράμμασι «Copie de Lettres».

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο περιέχει πανομοιότυπα ἐπιστολῶν τοῦ Β. Μυστακίδου πρὸς διαφόρους τῶν ἐτῶν 1892—1896 διαφωτισουσῶν τὰ τῆς δράσεως αὐτοῦ καὶ τῶν ἀπασχολησάντων αὐτὸν ζητημάτων κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην.

Ζ'.

Χειρόγραφον ἐσταχωμένον διὰ ναστοῦ χάρτου μετὰ βύρσης ἐπὶ τῆς θάξεως καὶ ἀποτελούμενον ἐκ φύλλων ἠριθμημένων 500 ($0,27 \times 0,21$), ὧν τὰ πρῶτα 212 (1—212) γεγραμμένα, τὰ δὲ λοιπὰ (213—500) ἄγραφα. Ἐπὶ τῆς θάξεως τῆς σταχώσεως καὶ ἐν τῷ ἔξω μέρει αὐτῆς φέρει ἐπιγραφὴν χουσοῖς ἐντύποις γράμμασι «Copie de Lettres».

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο περιέχει πανομοιότυπα ἐπιστολῶν τοῦ Β. Μυστακίδου τῶν ἐτῶν 1893—1895 πρὸς διαφόρους ἀναφερομένων ἰδίᾳ εἰς ἀρχαιολογικὰς αὐτοῦ ἐρεῦνας ἐν Τροίᾳ, Περγάμῳ καὶ Ἐφέσῳ, ἀνατεθείσας αὐτῷ ὑπὸ τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως. Αἱ ἐν τῷ χειρογράφῳ τούτῳ περιεχόμεναι ἀρχαιολογικαὶ εἰδήσεις εἶναι ἄξιαι πολλῆς προσοχῆς καὶ μελέτης.

Η'.

Χειρόγραφον ἐσταχωμένον διὰ ναστοῦ χάρτου καὶ ἀποτελούμενον ἐκ φύλλων 36 ($0,15 \times 0,9$) ὑπ' ἐμοῦ ἀριθμηθέντων.

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο περιέχει κουρδικὰ ἄσματα μετὰ τῆς ἑλληνικῆς αὐτῶν μεταφράσεως.

Ἐπὶ χάρτου κεκολλημένου ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους τῆς σταχώσεως γέγραπται ὑπὸ τοῦ Μυστακίδου «Κουρδικὰ ἄσματα 1894», ἐν δὲ τῷ φύλλῳ 2α «Ἀπριλίον 27 προῖ τῆς Πέμπτης 1894 ἀπεφάσισα καὶ θεῖα συνάρσει ἀνεχώρησα ἔχων μετ' ἐμοῦ ἓνα μικρὸν μὲν τὸ δέμας ἀλλὰ μαχητὴν Κιρκάσιον ὀνόματι Μερῖς διὰ τὸν Εὐφράτην».

Θ'.

Χειρόγραφον ἐσταχωμένον διὰ ναστοῦ χάρτου μετὰ βύρσης ἐπὶ τῆς θάξεως, ἐφ' ἧς ἔχει γραφῇ χουσοῖς γράμμασι «Λεξιλόγιον», καὶ ἀποτελούμενον ἐκ φύλλων ἠριθμημένων 308 ($0,23 \times 0,18$), ὧν τὰ πλείιστα ἔχουσι μείνει ἄγραφα.

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο περιέχει κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν λεξιλόγιον,

ὅπερ ὁμως ἔχει μείνει ἀτελέστατον, ἐλαχίστων λέξεων γραφεισῶν ὑπὸ τοῦ Μυστακίδου ἐν αὐτῷ.

Ἄρχ. «Ἀγγούριον ἑλληνιστὶ λέγεται σίκυος, ἐνίοτε σίκυς καὶ ἐκ τούτου τὸ Σικυῶν (Κόντου Ἑλέγγ. Μελέτ. Πολίτ. ἐν Ἐφημερίδι 1887 ἀφ. 77). Σικύα παρὰ τοῖς ἰατροῖς βεντούζα Συγγ. Σκαρτ. Βυζ. καὶ Πολίτου. Λέγεται καὶ ἄγγουρον. Ἐν τοῖς Λεξικοῖς Γαζή καὶ Pape συγγεῖται τῷ ὕδροπέπονι (καρποῦς) Wassermelone. εἶναι λέξις κατὰ τὸν Aloix Vanisek περὶ τὴν ἀπαντῶσα τὸ πρῶτον παρὰ Βυζαντινοῖς, παρ' ὧν οἱ Σλαῦοι καὶ Γερμανοὶ παρέλαβον βοεμ. okurka ῥωσ. ogurescu σερβ. ugorka γερμ. agurke καὶ τὸ νῦν Gurke.

Γ.

Χειρογράφων ἐσταχωμένον διὰ βύρσης καὶ ἀποτελούμενον ἐκ 282 φύλλων (0,21 × 0,16) ἀριθμηθέντων ὑπ' ἐμοῦ. Τῶν φύλλων τούτων τὰ 1—13, 71—78, 87—94 καὶ 276—482 ἔχουσι μείνει ἄγραφα. Ἐπὶ τῆς ῥάχως τῆς σταχώσεως ἔχει ἐπικολληθῆ λευκὸς χάρτης, ἐφ' οὗ ὑπὸ μεταγεστέρας χειρὸς ἔχει γραφῆ «Θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες».

Τὸ περιεχόμενον τοῦ χειρογράφου τούτου εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

1 (φ. 14α—273α) Ἄρχ. «τὸ κῦρος ἔχειν καὶ ἡμεῖς κελεύομεν πλὴν τῶν τοῦ Κλήμεντος ἐπιστολῶν τε καὶ διατάξεων· αὐταὶ γὰρ πρὸς τῶν δυσσεβῶν πολὺ τὸ νόθον καὶ σφαλερὸν εἰσεδέξαντο» καὶ τελευτᾷ «Ἄρχὴ τοῦ Ω στοιχείου. Τίνας δεῖ ὠράριον φορεῖν; Ζῆτει ἐν τῷ ἐνάτῳ κεφαλαίῳ τοῦ Ε στοιχείου κανόνας τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου εἰκοστὸν δευτέρου καὶ κγ'.

Τέλος τοῦ κατὰ στοιχεῖον βιβλίου¹.

2. (φ. 273β). Τὰ ἐκκλησιαστικὰ ὀφρίκια.

Οἰκτροῦ μοναστῶν ταυτὶ Ματθαίου θύτου».

Ἄρχ. «Τῆς ἐκκλησίας τὰς τιμὰς καὶ τὰς διακονίας,
αἷ διαιροῦνται πνεύματι κατὰ τὸν μέγαν Παῦλον
ἀπαριθμεῖ πρὸς ὄνομα νῦν μοναχὸς Ματθαῖος.
Πεντάδος πρώτης πέφυκεν ὁ μέγας οἰκονόμος,
ὁ μέγας σακελλάριος, ὁ μέγας σκευοφύλαξ»

¹ Πρόκειται, ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου γίνεται δῆλον, περὶ τοῦ Συντάγματος κατὰ στοιχεῖον τοῦ Ματθαίου τοῦ Βλαστάσεως, ὅπερ περιεχόμενον εἰς πολλοὺς κώδικας ἐξεδόθη ἐν τῷ ἕκτῳ τόμῳ τοῦ Συντάγματος τῶν θεῶν καὶ ἱερῶν κανόνων τοῦ Γ. Ρ ἄ λ λ η καὶ Μ. Π ο τ λ η. (Ἐν Ἀθήναις 1859).

3 (φ. 274^α — 275^α). «Τὰ βασιλικά ὀφείκια».

Ἔρχ. «Ἀξιωματῶν ἀριθμῶν τῶν ἐν τοῖς βασιλείαις, ὀνομαστί σκοπήσομεν τὴν τάξιν τε τῆν τούτων. Μετὰ τὸν αὐτοκράτορα πρώτος ἐστὶ δεσπότης σεβαστοκρότης μετ' αὐτῶν καὶ καῖσαρ μετ' ἐκείνων».

4. (275^α — 276^β φ. «Ἐπίλογος».

Ἔρχ. «Γαυταῖς ἐκτόπος ταῖς τιμαῖς κεχίναμεν οἱ πλείστοι ταῖς ἐπικήρους, ταῖς σαθραῖς, ὡς φθόνος ὄψια φθείρει οἱ πρὸς ἀθάνατον ζωὴν ὑπὸ θεοῦ πλασθέντες καὶ πρὸς τὴν ἀφθαρτον ζωὴν ἐμβλέπειν κελευσθέντες».

ΙΑ΄.

Χειρόγραφον ἐσταχωμένον διὰ βύρσης καὶ ἀποτελούμενον ἐξ 65 φύλλων, (0,21 × 0,16) ἀριθμηθέντων ὑπ' ἐμοῦ. Ἐν τῷ ἔσω μέρει τῆς σταχώσεως γέγραπται «καὶ τότε μου τελέθει κτέαρ Ἰωαννιάδαο», ἐν δὲ τῇ ἀρχῇ τοῦ δευτέρου φύλλου «ἠρξάμην κατὰ τὸ ἀψνδ' κατὰ μῆνα Μάρτιον».

Τὸ περιεχόμενον τοῦ χειρογράφου τούτου εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

1. (φ. 2^α — 46^β). «Ἐκ τῶν θεωρητικῶν καὶ ἐρωτικῶν εὐχῶν τοῦ μακαρίου Ἀγγουστίνου, ἐπισκόπου Ἰαπωνος, τί ἂν εἴποι ψυχὴ μόνον πρὸς θεὸν περὶ τῆς ἀρρήτου γλυκύτητος αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ».

Ἔρχ. «Ἐπιγνοίην σε, Κύριε, τὸν ἐπιγινώσκοντά με. Ἐπιγνοίην σε, Κύριε, τὴν τῆς ἐμῆς ψυχῆς δύναμιν. Δειξόν μοι, Κύριε, τὴν παράκλησίν σου».

Ἐν τέλει (φ. 46^β) «Τέλος τῶν θεωρητικῶν εὐχῶν τοῦ μακαρίου Ἀγγουστίνου».

2. (φ. 46^β — 48^β). «Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου, τοῦ μετὰ τὴν ἄλωσιν χρηματίσαντος πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ καὶ Γενναδίου μετονομασθέντος».

Ἔρχ. «Δέσποτα, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Θεὲ ἀληθινέ, βασιλεῦ ὑψιστε, ὑπεράγιε, ὑπεράγαθε, εὖσπλαγχνε, Λόγε αἰδίες τοῦ ἀνάρχου Θεοῦ καὶ Πατρός».

3. (φ. 48^β — 51^β). «Εὐχὴ Κριτοπούλου τοῦ Ἰμβρίου».

Ἔρχ. «Δέσποτα, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος συμπαθὴς καὶ εὐδιάλλακτος, ἡ τοῦ ἐλέους πηγὴ, τὸ τῆς φιλανθρωπίας ἀνεξάντλητον πέλαγος».

4. (φ. 51β — 57α). Νικηφόρου Καλλιστου τοῦ Ξανθοπούλου εὐχὴ ἐξομολογήσεως πρὸς τὸν ποιητὴν καὶ πλάστην ἡμῶν Θεόν, περιέχουσα πάντα τὰ ἀνθρώπινα πάθη καὶ ἐκφραζίζουσα».

Ἦρχ. «Ἐξομολογοῦμαι σοὶ Πάτερ, Κύριε, ποιητὰ οὐρανοῦ καὶ γῆς, εὐσπλαγχνε, μακρόθυμε, φιλόανθρωπε, ὑπεράγαθε, ἀνεξίκακε, πολυέλεε, φιλάγαθε, εὐσυνπάθητε».

5. (φ. 57α — 59α). «Εὐχὴ ἑτέρα εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως».

Ἦρχ. «Πανάγνε, πανάγαθε καὶ πολνεύσπλαγχνε δέσποινα, τὸ τῶν χριστιανῶν παραμύθηον, τὸ τῶν θλιβομένων θερμότερον παρηγόρημα, τὸ τῶν ἀμαρτανόντων ἐτοιμότερον καταφύγιον, μὴ ἐγκαταλίπης ἡμᾶς ὀρφανοὺς».

6. (φ. 59α — 60β). «Εὐχὴ ἑτέρα εἰς τὴν ὑπεραγίαν καὶ δέσποιναν ἡμῶν Θεοτόκον».

Ἦρχ. «Παρθένε, δέσποινα, Θεοτόκε, ἡ τὸν μονογενῆ τοῦ Θεοῦ Υἱὸν καὶ Λόγον, τὸν πάσης ὄρατῆς καὶ νοουμένης κτίσεως ποιητὴν καὶ δεσπότην, τὸν ἓνα τῆς Τριάδος Θεόν τε καὶ ἄνθρωπον ὑπὲρ φύσιν καὶ λόγον γεννήσασα».

Ἐν τέλει (φ. 60β). «Τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα».

7. (φ. 61α). «Στίχοι Κριτοπούλου Μιχαὴλ τοῦ Ἰμβρίου».

Ἦρχ. «Ὅστις ἔρωτα Θεοῦ ἔσχεν εὐφρόνως
καὶ πῦρ ἀνήψεν ἀγάπης ἐν καρδίᾳ
ἀλοὺς ὄλος γε τῷ πόθῳ τοῦ δεσπότη
καὶ κατοχῆς δὲ ἐμπνευσθεὶς θειοτέρας»

Ἐν τέλει (φ. 61α). «Τέλος καὶ τῶν παρόντων».

8. (φ. 61β — 63α). «Πίναξ τῶν ἐν τῷ παρόντι βιβλιαρίῳ εὐρεθέντων εὐχῶν».

Ἐν τέλει (φ. 63α) «Τέλος καὶ τοῦ παρόντος πίνακος»
«καὶ τόδ' ἐσθλὸν ἐστὶ μου κτέαρ Ἰωαννιάδα»
«Ἡ βίβλος μὲν ἦνυσται συνάρσει θείᾳ
τῷ χιλιοστῷ ἑπτακοσίῳ ἔτει
ἔξ σὺν ἐξήκοντα τῷ σωτηρίῳ
Θεῷ δ' ὑψιμέδοντι δόξα καὶ κλέος».

Ἐν φύλλῳ 63β .

«Ἐδχαὶ μὲν αὐταὶ Αὐγουστίνου τοῦ θεοῦ
Γερμανοῦ ὁμοῦ Μιχαὴλ τε Ἰμβρίου
Νικηφόρου τε τοῦ σοφοῦ Ξανθοπούλου

συγγραφεῖσαι πέλουσι πλήρεις σοφίας
 δεήσεώς τε πρὸς Θεόν τε καὶ πλάστην
 πρὸς τε τὴν ὑπέραγνον αὐτοῦ μητέρα
 ἄγουσι γ' αὐτὰ πρὸς σωτηρίαν πάντας
 τοὺς ἐκ πίστεως καὶ πάθου μελετῶντας
 ἀποσιμῶνσαι ψυχικῶν ἁμαρτιῶν
 κληρονομοὺς τε τῆς ἄνω κληρονομίας
 ἀποτελοῦσαι τοὺς πιστοὺς πάντας ὄντες.
 Ἄντιγράφησαν παρ' ἐμοῦ Φιλοθέου
 Βασιλειάδου πόλεως Κωνσταντίνου».

IB'.

Χειρόγραφον ἐσταχομένον διὰ βύρσης καὶ ἀποτελούμενον ἐκ σελίδων 291 (0,24 × 0,17).

Τὸ περιεχόμενον τοῦ χειρογράφου τούτου εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

1. (σ. 1—177). «Ἐρμηνεῖα ὑπὸ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἀνθίμου συλλεγεῖσα παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων Ἀρέθῃ καὶ Ἀνδρέου εἰς τὴν ἱερὰν ἀποκάλυψιν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου»¹.

2. (σ. 178—201). «Ὀπτασία Ἱερωνύμου Ἀγαθαγγέλου ἐπὶ ἔτει 1279. Προφητεία Ἀγαθαγγέλου ἱερομονάχου συγγραφεῖσα ἐν Μεσσηνίᾳ τῆς Σικελίας τῷ ασοῦ, ὡς ἐκεῖθεν αὐτῷ ἀπεκαλύφθη, ἥτις ὕστερον ἐν Μεδιολάνῳ ἀφνε' ἐδόθη εἰς φῶς παρὰ τοῦ αἰδουσιμωτάτου πατρὸς καὶ ἱερομονάχου τῆς τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου τάξεως Ἰακώβου τοῦ Παλαιώτου ἐρμηνευθεῖσα ἐκ τῆς ἰταλικῆς διαλέκτου εἰς πεζὴν φράσιν παρὰ τοῦ πανοσιωτάτου Θεοκλήτου τοῦ καὶ Πολυειδοῦς, ταπεινοῦ ἀρχιμανδρίτου ἤτοι χωρεπισκόπου Πολυανῆς καὶ Βερδάρων, ναὶ μὴν καὶ τῆς ἐν Λειψία ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἐπόπτου καὶ συνηγόρου αψη».

Ἐν σελ. 201 «ἐγράφη τὸ παρὸν καὶ ἐτελειώθη ἅμα ἰδίαις χερσὶ Γαβριὴλ τοῦ μουσικοῦ κατὰ τὸ 17¹η' ἔτος τὸ σωτήριον ἐξ ὑπαγορεύσεως Ἀνθίμου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων».

¹ Ἡ ἐρμηνεῖα αὕτη τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἀνθίμου ἔχει ἐκδοθῆ ἐκ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις τυπογραφίας τοῦ Παναγίου τάφου τῷ 1856 κελεύσει τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Κυρίλλου. Μικραὶ τινες διαφοραὶ μεταξὺ τοῦ ἐκδιδομένου κειμένου καὶ τοῦ τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου εἶναι ἄξια προσοχῆς, τοσούτω μάλιστα, καθ' ὅσον τὸ ἡμέτερον κείμενον ἔχει γραφῆ, ὡς ἐν σελ. 201 ἀναφέρεται, «ἐξ ὑπαγορεύσεως Ἀνθίμου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων».

ΙΓ'.

Χειρόγραφον ἐσταχωμένον διὰ βύρσης καὶ ἀποτελούμενον ἐξ ὀκτώ ὀκταδίων ἡριθμημένων ἐν τῇ ἄνω ᾠα (α' > η'), ἧτοι φύλλον 70 (0,23 × 0,17) ἀριθμηθέντων ὑπ' ἑμοῦ.

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο περιέχει γνώμας ἐκ διαφόρων ὡς τὰ πολλὰ ἀρχαίων ἐλλήνων συγγραφέων εἰλημμένας, εἶναι λοιπὸν Γ' νομιολόγιον.

Ἄρχ. «Εἰς ἐγκράτειαν.

Δημοσθένης. Δεῖ τὸν εὖ φρονοῦντα τὸν λογισμὸν ἀεὶ κρείττω τῶν ἐπιθυμιῶν πειρασθαι ποιεῖν.

Σωκράτης ἐρωτηθεὶς τίτι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διαφέρει, εἶπε· καθ' ὅσον οἱ μὲν λοιποὶ ζῶσιν, ἔν' ἐσθίωσιν, αὐτὸς δ' ἐσθίω ἵνα ζῶ.

Πυθαγόρας. Τεθνάναι πολλῶ κρείττον ἢ δι' ἀκρασίαν τὴν ψυχὴν ἀμαυρῶσαι.

Τέκ. «Σόλων. Ἡδονὴν φεῦγε, ἧτις ὕστερον λύπην τίττει.

Εὐφρων. Οὐκ ἔστι μοιχοῦ μείζον οὐδὲ ἐν κακόν' ἐν ταῖς γὰρ ἐτέρων βούλετ' ἀτυχίας τρυφᾶν.

Μένανδρος. Οὐκ ἔστι μοιχοῦ πρᾶγμα ἀτιμότερον' θανάτου γὰρ ἔστ' ὄντιος.

ΙΔ'.

Χειρόγραφον ἐσταχωμένον διὰ βύρσης καὶ ἀποτελούμενον ἐκ σελίδων (0,24 × 0,17) ἡριθμημένων 238 (1—238). Τῶν σελίδων τούτων προηγούνται 3 φύλλα ἄγραφα καὶ ἄνευ ἀριθμώσεως καὶ 9 φύλλα γεγραμμένα ἐπίσης ἄνευ ἀριθμώσεως, ἔπονται δὲ 4 φύλλα γεγραμμένα, ἀλλ' ἄνευ ἀριθμώσεως καὶ 32 φύλλα ἄγραφα καὶ ἄνευ ἀριθμώσεως.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ χειρογράφου τούτου εἶναι τὸ ἀζόλουθον.

1. (σ. 1—238). Ἄρχ. «Πῶς ἱστορίζονται τὰ θαύματα τῆς παλαιᾶς Γραφῆς».

Περὶ τῶν ἐννέα οὐρανίων ταγμάτων».

Τοῦ κειμένου τούτου προηγεῖται «Πίναξ τῶν ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ ἐμπεριεχομένων», ὅστις ἄρχεται «Πῶς ἱστορίζονται τὰ θαύματα τῆς παλαιᾶς Γραφῆς» καταλαμβάνων τὰ ἀνωτέρω μνημονευθέντα 9 ἀναρίθμητα φύλλα¹.

2. Ἐν τοῖς ἀνωτέρω μνημονευθεῖσι τέσσαρσιν ἀναριθμητοῖς, ἀλλὰ

¹ Ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου γίνεται δῆλον, πρόκειται περὶ τῆς ἐπισημείας τῶν ζωγράφων τοῦ ἐκ Φουρνᾶ τῶν Ἀγράφων Διονυσίου ἱερομονάχου, ἧτις ἔχει ἐκδοθῆ τύποις.

γεγραμμένοις φύλλοις, τοῖς ἐπομένοις τοῦ ἀνωτέρω κειμένου, περιέχονται ποιήματα «Εἰς τὴν καρατομίαν τοῦ Προδρομοῦ», «Εἰς τὴν φλογίνην σπάθην τοῦ Μιχαήλ», «Ἐτερον τοῦ Μιχαήλ ἀρχαγγέλου» καὶ «Ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς τῆς ἐσταλαμένης ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ εἰς τὸν αὐτοκράτορα Τιβέριον εἰς τὴν Ῥώμην ἀπὸ τὸν Πόντιον Πιλᾶτον, πρόεδρον τῆς Ἰουδαίας, εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦτο εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ», ἣτις ἀρχεταὶ «Ἡ ἀρχὴ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς εὑρίσκεται εἰς τὸ γραμματοφυλακεῖον τῶν Κατσαρικῶν εἰς τὴν Ῥώμην.

Ἐμαθὸν ποσὸν ἐπιθυμεῖτε νὰ βεβαιωθῆτε καὶ ἰδοὺ ὅπου εἶμαι ἔτοιμος νὰ σοὶ διηγήθῃ τὸ ὅλον, ἓνα πρὸς ἓνα».

Μετὰ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἔπεται (φ. 3^β — 4^β) «Βερνίκι κυάνεον τῶν Ἰνδιῶν».

ΙΕ΄.

Χειρόγραφον ἐσταζομένον διὰ ναστοῦ χάρτου μετὰ βύρσης ἐπὶ τῆς ὀράσεως καὶ ἀποτελούμενον ἐκ σελίδων (0,19 × 0,12) ἠριθμημένων καὶ γεγραμμένων 118 (1—118) + 65 φύλλων ἀναριθμητῶν καὶ ἀγράφων + 528 (1—528) σελίδων ἠριθμημένων καὶ γεγραμμένων.

Ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς πρώτης σελίδος τῆς πρώτης ἀριθμῆσεως γέγραπται «Μεσαιωνικὴ ἱστορία 476—1453. Ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Γένους σχολῇ 1874—1875. Β. Α. Μυστακίδης», ἐν δὲ τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς πρώτης σελίδος τῆς δευτέρας ἀριθμῆσεως γέγραπται «Ἱστορία νεωτέρα 1453—1873. Ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Γένους σχολῇ τῷ 1875—1876. Β. Α. Μυστακίδης». Κατὰ ταῦτα τὸ χειρόγραφον τοῦτο γεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Β. Μυστακίδου ἀποτελεῖται ἐκ δύο τευχῶν, τοῦ πρώτου, ὅπερ περιλαμβάνει τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν (476—1453), ἣτις ὁμοίως μένει ἀτελής, ὡς καὶ ἐκ τῶν 65 φύλλων τῶν ἀναριθμητῶν καὶ ἀγράφων γίνεται δῆλον, καὶ τοῦ δευτέρου, ὅπερ περιλαμβάνει τὴν νεωτέραν ἱστορίαν (1453—1873).

ΙΣΤ΄.

Χειρόγραφον ἐσταζομένον διὰ ναστοῦ χάρτου μετὰ βύρσης ἐπὶ τῆς ὀράσεως καὶ ἀποτελούμενον ἐκ σελίδων (0,19 × 0,12) 146 (1—146) ἠριθμημένων καὶ γεγραμμένων + 64 φύλλων ἀγράφων καὶ ἄνευ ἀριθμῆσεως + 312 (1—312) σελίδων ἠριθμημένων καὶ γεγραμμένων + 4 φύλλων ἀγράφων καὶ ἄνευ ἀριθμῆσεως + 19 φύλλων γεγραμμένων, ἀλλ' ἄνευ ἀριθμῆσεως + 2 φύλλων ἀγράφων καὶ ἄνευ ἀριθμῆσεως + 13 φύλλων γεγραμμένων, ἀλλ' ἄνευ ἀριθμῆσεως + 15 φύλλων ἀγράφων καὶ ἄνευ ἀριθμῆσεως.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ χειρογράφου τούτου εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Τῆς πρώτης ἀριθμήσεως 1—146.

1. (σ. 1—48). «Εἰσαγωγή εἰς τὸν Εὐριπίδην».

Ἐν σ. 48 «Τέλος τῆς Ε. Εὐριπίδου. Ἔγγραφον κατὰ τὸ 1876».

2. (σ. 49—52). «Ἑτεροὶ σημειώσεις περὶ Εὐριπίδου».

3. (σ. 55—146). «Κατὰ τὴν περίοδον τοῦ 1876—1877 ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Σεμιτέλου ἐν Ἀθήναις. Ἐφημερία μετ' εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Ἀντιγόνην τοῦ Σοφοκλέους».

Τῆς δευτέρας ἀριθμήσεως 1—312.

1. (σ. 1—64). «Εἰσαγωγή εἰς τὸν Σοφοκλέα».

Ἐν σ. 64 «Τέλος».

2. (σ. 65—312). «Σημειώσεις εἰς τὸν Οἰδίποδα τύραννον».

Ἐν σ. 312 «Τέλος».

Ἐν τοῖς γεγραμμένοις ἀλλ' ἄνευ ἀριθμήσεως φύλλοις 19 + 13 «Οἰδίπους τύραννος».

Ἄρχ. «Ἦ τέχνα Κάδμου τοῦ παλαιοῦ νέα θρέμματα, τίνες ποτ' εἰσιν αἱ ἔδραι αὐταί, ἅς μοι προσεδρεύετε ἰκετηρίοις κλάδοις κεκοσμημένοι».

Περιέχει δηλαδὴ τὴν ἐξήγησιν τοῦ Οἰδίποδος τυράννου.

ΙΖ.

Χειρόγραφον ἐσταχωμένον διὰ ναστοῦ χάρτου μετὰ βύρσης ἐπὶ τῆς θάχεως καὶ ἀποτελούμενον ἐκ σελίδων (0,19 × 0,12) 29 ἠριθμημένων καὶ γεγραμμένων + φύλλων 26 ἀγράφων καὶ ἀναριθμητῶν + σελίδων 167 (1—167) ἠριθμημένων καὶ γεγραμμένων¹ + σελίδων 29 (1—29) ἠριθμημένων καὶ γεγραμμένων + φύλλων 3 ἀγράφων καὶ ἀναριθμητῶν + σελίδων 48 (1—8 καὶ 9—48) ἠριθμημένων καὶ γεγραμμένων + φύλλων 3 ἀγράφων καὶ ἀναριθμητῶν + φύλλων 33 γεγραμμένων, ἀλλ' ἄνευ ἀριθμήσεως + φύλλων 34 ἀγράφων καὶ ἀναριθμητῶν.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ χειρογράφου τούτου εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Τῆς πρώτης ἀριθμήσεως σ. 1—29.

1. (σ. 1—28). «Εἰσαγωγή εἰς τὸν Αἰσχύλον».

Ἐν τέλει (σ. 28). «Τέλος τῆς εἰσαγωγῆς».

2. (σ. 29) «Σημειώσεις εἰς τὸν Προμηθεά δεσμώτην».

¹ Εἰς τὸ ἄνευ ἀριθμήσεως φύλλον, τὸ προηγούμενον τῆς πρώτης σελίδος γεγραπται «τετράδιον ἐλληνικῶν σημειώσεων τοῦ Σοφοκλέους 1875—1876

Β. Α. Μυστακίδης».

² Αἱ σελίδες 1—34 ἐξ ἀπροσεξίας τοῦ σταχωτοῦ ἔχουσι μεθ' ἑκατέρω μεταξὺ τῶν σελίδων 1—8 καὶ 9—48.

Ἡ σελὶς αὕτη ἢ φέρουσα τὴν ἀνω ἐπιγραφὴν, ἔχει μείνει ἀγραφος ὡς καὶ τὰ μετ' αὐτὴν 26 φύλλα.

Τῆς δευτέρας ἀριθμήσεως 1—167.

1. (σ. 1—41) «Εἰσαγωγή εἰς τὸν Πινδάρου».

Αἱ σελίδες 1—34 ἔχουσι τεθῆ κατὰ λάθος τοῦ σταχιοτοῦ κατωτέρω οὕτως ὥστε ἡ ἀρίθμησις ἐνταῦθα ἀρχεται ἀπὸ τῆς σελίδος 35. Ἐν ἀρχῇ τῆς σελίδος 35 ἔχει γραφῆ «Ἡ ἀρχὴ ἐτέθη κατόπιν κατὰ λάθος τοῦ δέ- του» καὶ ἐν τέλει τῆς σελίδος 34 «Ἴδε συνέχειαν σ. 35 ἐν ἀρχῇ. Οὕτω κατὰ λάθος τοῦ δέτου».

Ἐν τέλει σ. 41 «Τέλος τῆς εἰσαγωγῆς».

2. (σ. 42—80). «Υπόθεσις τοῦ Ζ' τῶν Ὀλυμπίων» μεθ' ἐρμηνευτι- κῶν σημειώσεων.

3. (σ. 81—111). «Υπόθεσις τοῦ ΣΤ' τῶν Ὀλυμπίων» μεθ' ἐρμηνευ- τικῶν σημειώσεων.

Ἐν τέλει σ. 111 «Τέλος τοῦ ΣΤ' τῶν Ὀλυμπίων».

4. (σ. 112—126) «Ἐπινίκιον Γ' Ὀλυμπίων. Θήρωνι Ἀκραγαντίνῳ εἰς Θεοξένια» μετὰ ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων.

Ἐν τέλει σ. 126 «Τέλος τοῦ Γ' ἐπινικίου».

5. (σ. 128—151). «Υπόθεσις τοῦ Ε' τῶν Νεμέων» μεθ' ἐρμηνευτι- κῶν σημειώσεων.

Ἐν τέλει σ. 151 «Τέλος τοῦ Ε' τῶν Νεμέων».

6. (σ. 152—167). «ΣΤ' Ἰσθμίου ὑπόθεσις» μετὰ ἐρμηνευτικῶν ση- μειώσεων.

Τῆς τρίτης ἀριθμήσεως σ. 1—29 «Εἰσαγωγή εἰς τὸ Β' τῶν Ὀλυμ- πίων» μετὰ ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων.

Τῆς τετάρτης ἀριθμήσεως 1—8 καὶ 9—48.

1. (σ. 1—7 καὶ 9—27). «Υπόθεσις τοῦ Α' τῶν Ὀλυμπίων» μετὰ ἐρ- μηνευτικῶν σημειώσεων.

Ἐν τέλει σ. 27 «Τέλος τοῦ Α' τῶν Ὀλυμπίων».

2. (σ. 28—48). «Α'. Πυθίου Ἱέρωνι Αἰτναίῳ» μετὰ ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων.

Ἐν τέλει σ. 48 «Τέλος».

Τὰ 33 φύλλα τὰ γεγραμμένα ἀλλ' ἄνευ ἀριθμήσεως περιέχουσι

1. (φ. 1—20). «Πινδάρου ἐξηγήσεις», ἥτοι τὰς ἐξηγήσεις τῶν προη- γουμένων ζειμένων τοῦ Πινδάρου.

2. (φ. 21—33). Διαφόρους σημειώσεις.